

ВІДГУК

офіційного опонента доктора психологічних наук, професора

Фоменко Карини Ігорівни

на дисертацію Сороченко Ольги Валеріївни

«Особистісні детермінанти психологічної проникливості», подану до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності
053 Психологія

Актуальність теми дослідження. Тема дисертаційного дослідження Сороченко Ольги Валеріївни є важливою та *актуальною*, адже сучасні соціальні трансформації висувають нові вимоги до особистості, зокрема на її особистісні якості та здатності, професійні компетенції та гнучкі навички, серед яких виявляється і психологічна проникливість. Серед низки особистісних характеристик психологічна проникливість відіграє важливу роль у життєдіяльності та спілкуванні, а також у професійній діяльності у сфері «людина-людина». Утім на відміну від емоційного інтелекту, міжособистісної толерантності, емпатії, соціальної, емоційної та комунікативної креативності психологічна проникливість та її детермінанти залишаються у сучасній психологічній науці недостатньо дослідженими. Вищезначена недостатня вивченість поданої у дисертації проблеми, а також *сока* практична значущість вивчення шляхів та засобів розвитку психологічної проникливості свідчать про актуальність поставленої у дослідженні наукової проблеми.

Міра обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. В дисертації витримано традиційну структуру, яка складається з анотацій, вступу, трьох розділів, списку використаних джерел і висновків до кожного з них, висновків за результатами дослідження та додатків. Як план роботи, так і логічна її структура сприяють розкриттю теми і досягненню мети дослідження, яка полягає у теоретичному виокремленні та емпіричному дослідженні

особистісних детермінант психологічної проникливості. Мова, якою написана робота, вирізняється літературністю і науковістю.

Слід відмітити багатоаспектність наукової новизни дисертаційного дослідження О.В. Сороченко, в якому обґрунтовано та розкрито модель детермінації психологічної проникливості особистості; встановлено коло особистісних детермінант як предикторів психологічної проникливості, показано міру їх впливу на вираженість проникливості особистості, до яких належать: емпатія, товариськість, комунікативна креативність, толерантність, впевненість у собі (відсутність почуття провини), емоційна стабільність, відсутність підозрливості тощо; надано психологічну характеристику осіб, які розрізняються рівнем психологічної проникливості; доведено значущість психологічної проникливості у комунікативній діяльності особистості; підтверджено наближеність психологічної проникливості до параметрів «психологічна пильність», «соціальна інтуїція», «спрямованість на розуміння іншого», «схильність до психологічної інтерпретації», «самостійність суджень», «неупередженість», «цілісність образу», «гнучкість образу»; уточнено і конкретизовано ознаки психологічної проникливості та її функціональні характеристики; розширено та поглиблено уявлення про психологічну проникливість, роль особистісних характеристик у її детермінації.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Авторкою проаналізовано достатню кількість першоджерел за проблемою дослідження. Нею коректно підібрано і використано валідні методи і методики, які відповідають предмету, меті і завданням дослідження, що дало можливість отримати широкий спектр наукових результатів і досягти мети дослідження. Дослідницька вибірка репрезентативна. Все це вказує на високий ступінь обґрунтованості отриманих О.В. Сороченко наукових положень, висновків і сформульованих рекомендацій, а сама робота відповідає сучасним вимогам до дисертацій.

У вступі обґрунтовано актуальність досліджуваної проблеми, науково коректно сформульовано мету, яка конкретизується у завданнях, визначено об'єкт та предмет, окреслено систему використаних у роботі дослідницьких методів, розкрито наукову новизну та практичну значущість результатів проведеного дослідження.

У теоретичному розділі авторкою наводиться огляд і аналіз наукової літератури з проблеми, аналізується структура, функції, модель психологічної проникливості та її зв'язки із особистісними властивостями.

У другому розділі дисертації О.В. Сороченко представлена організація експерименту, описано комплекс методів дослідження.

У третьому розділі здобувачкою представлено результати емпіричного дослідження особистісних детермінант психологічної проникливості. Показано низку психологічних корелятивів, факторну структуру та результати множинного регресійного аналізу параметрів психологічної проникливості, а також надано практичні рекомендації з її розвитку.

Робота завершується логічно побудованими висновками, які узагальнюють зміст дисертаційного дослідження.

Отже, проведений аналіз основної частини роботи вказує на те, що здобувачкою в ході виконання дослідження було досягнуто поставленої мети, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих роботах здобувачки О.В. Сороченко. Основні положення дисертації відображені у 10 публікаціях, з яких 4 статей у наукових фахових виданнях України з психології. Результати роботи в достатній мірі висвітлені в представлених публікаціях авторки.

Дисертацію виконано в межах науково-дослідної роботи кафедри загальної та диференціальної психології «Психологічні особливості життєдіяльності особистості в умовах соціально-психологічних трансформацій українського суспільства» (номер державної реєстрації: 0124U000215).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Високо оцінюючи теоретико-методологічний і методичний рівень проведеного О.В. Сороченко дослідження, відмітимо наступні дискусійні положення роботи, які, напевно, можуть бути напрямами подальшої розробки даної проблеми, а саме:

1. Високо оцінюючи значущість результатів порівняльного аналізу особистісних характеристик осіб із різними рівнями проноклівості слід зазначити, що дослідження виграло, якби авторкою було проаналізовано типи психологічної проникливості, отримані через кластеризацію її параметрів.

2. Опис специфіки психологічної проникливості був би більш повним, якщо авторка здійснила аналіз її зв'язків із такими близькими, але нетотожними феноменами, як соціальний інтелект і соціально-комунікативна компетентність.

3. У дослідженні в якості окремого завдання доцільно було б виділити визначення предикторів психологічної проникливості, ґрунтовний аналіз яких подано в емпіричному розділі.

Висловлені зауваження не знижують значущості дисертаційної роботи О.В. Сороченко, достовірність її висновків, наукову новизну та вагомість одержаних результатів.

Загальні висновки. Дисертаційне дослідження виконано авторкою на високому науковому рівні, а отримані нові науково обґрунтовані експериментальні результати є суттєвим внеском у сучасну українську психологію.

Завершеність дисертації в цілому та її відповідність встановленим вимогам. Дисертаційне дослідження Сороченко Ольги Валеріївни «Особистісні детермінанти психологічної проникливості» самостійною творчою працею, що відповідає вимогам чинного законодавства, містить нові науково-обґрунтовані дані, які є вагомим внеском у сучасну психологічну науку.

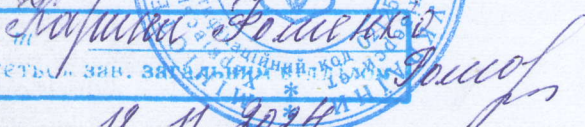

Загальний висновок. Підсумовуючи вищевказане, слід зазначити, що за актуальністю, методологічним рівнем, науковою новизною, практичним та теоретичним значенням, обсягом проведених досліджень, доказовою базою дисертаційна робота Сороченко Ольги Валеріївни «Особистісні детермінанти психологічної проникливості» є самостійною і завершеною науково-дослідною роботою, в якій отримані нові обґрунтовані результати. Дисертація повністю відповідає встановленим вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 року, а її авторка – Сороченко Ольга Валеріївна – заслуговує на присудження наукового ступеню доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія.

Офіційний опонент
доктор психологічних наук,
професор, професор
кафедри психології
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди

Карина Фоменко

Підпис
засвідчується зав. закладом
18. 11. 2024